

Diospaq kausasunchis juñunakuypi astawan yachanapaq

5-11 SETIEMBRE

BIBLIAPI QORI JINA YACHACHIKUYKUNA | 1 REYES 9, 10

“Diosta jatunchasun ancha yachayniyoq kasqanmanta”

w99-S 1/7 30 párr. 6

Seba llaqtayoyq reyna Salomonman visitasqanqa allinmi karqan

Seba llaqtayoyq reynaqa Salomonwan tupaspa jinan sasa tapuykunata payta tapupayarqan, chhaynapí “yachayninta pruebaman churananpaq” (1 Reyes 10:1). Ichaqa manan reinaqa yanqa qasichu Salomontaqa tapupayarqan. Seba llaqtamanta reinaqa Salomonpa yachayniyoq kasqanta yachayta munaspan imaymanata tapupayarqan. Bibliaq nisqan jina, chay reinaqa “Salomonman asuykuspan sonqonpi tukuy yuyaykusqankunata tapukurqan”. Salomontaq “tapukusqanta kutichirqan, sinchi sasaña kaqtinpas mana sasachaspallan” kutichirqan (1 Reyes 10:2, 3).

w99-S 1/11 20 párr. 6

Qoykukuq kayqa allinmi

Reynaqa admirasqan kasharqan Salomonpa ancha yachayniyoq kasqanta rikuspa, qhapaq kasqantapas reparaspa. Chaymi juch'uyaykukuspa nirqan: “Qanwan kaq runaykikunapas kamachiykikunapas ancha kuisqachá kanku sapa p'unchay yachayniykita uyarispapa”, nispa (1 Reyes 10:4-8, *TNM*). Reynaqa manan nirqanchu: “Runaykikunapas kamachiykikunapas ancha kuisqachá kanku wasiykipi tiyaspa”, nispaqa. Aswanpas Diospa qosqan yachayta uyarikusqankumantan “kuisqachá kanku” nispaqa nirqan. Seba llaqtamanta reina jinan noqanchispas Jehová Diospa Jesuspa yachachikuyninkunata makilla uyarikunanchis.

w99-S 1/7 30

Seba llaqtayoyq reyna Salomonman visitasqanqa allinmi karqan

Seba llaqtayoyq reynan Salomonpa ancha yachayniyoq kasqanta, qhapaq kasqantapas reparaspa

“musphaspa chiriyarqanraq” (1 Reyes 10:4, 5). Wakin estudiaq runakunan ninku: “Reynaqa manapaschá samariyta atirqanchu”, nispa. Jujkunataq ninku: “Reynaqa desmayarqanraqchá”, nispa. Imaynaña kaqtinpas reynaqa anchatan admirakurqan Salomonta uyarispa, qhapaq kasqantapas rikuspa. Chaymi wasinpi tiyaq kamachinkunamanta kusikurqan Salomonpa ladonpi kaspasapa p'unchay Diospa qosqan yachayta uyarikusqankumanta. Chaymantapas reinaqa Jehová Diostan bendecirqan Salomonta reyta churasqanmanta. Chaymi Salomonman ancha valorniyoyq regalokunata qorqan, qollarqantaqmi “pachaj iskay chunka talento pesaq qorita”, chayqa yaqa 40.000.000 dólares jinan valerqan. Salomonpas llapa munasqantan chay reinaman qorqan (1 Reyes 10:6-13, *TNM*).

Maskhasun ancha allin yachachikuykunata

w08-S 1/11 22 párrs. 4-6

¿Yacharqankichu?

¿Jayk'a qoriyoqmi rey Salomón karqan?

Bibiaq nisqan jina, Tiro llaqtamanta Hiram su-tiyoq reymi Salomonman tawa toneladas qorita apachirqan. Yaqa chhaynallatataqmi reina Seba-pas Salomonman regalarqan. Chaymantapas Salomonmi barconkunapin 14 toneladas qorita Ofirmanta apachimurqan. Bibliaq nisqan jina Salomonqa “sapa watanmi chaskiq yaqa iskay chunka iskayniyoq waranqa kilo qorita” (1 Reyes 9:14, 28; 10:10, 14, *TNM*). ¿Yapaykuspachu chayta nishanman? Manan yapaykuspachu willasharqan, chayta yachanapaq yachasun jayk'a qoriyoqchus ñaupatiempopi reykuna karqanchu chayta.

Ñaupaq qelqakunapin willarqan Tutmosis III faraón, Amón-Ra templopaq 12 toneladas qorita qosqanta. Chaymantapas Asiria llaqtamanta Tiglat-piléser III reymi Tiro llaqtamanta chaskirqan tawa toneladas qorita, Sargón II reypas yaqa kaqlatataqmi qorqan Babilonia llaqtapi kaq dioskunapaq. Macedonia llaqtamanta Filipo II reypas sapa watanmi 25 toneladas qorita orqoq Pangeo minamanta.

Alejandro Magno reypas 1.000 toneladas qorita jinan juñurqan Susa llaqtata jap'ikapushaqtin. Chaymantapas llapa Persia llaqtata atispasqanmantan 6.000 más toneladas qorita juñurqan. Chhaynaqa Salomonpa qorinqa manan imapaschu karqan wakin runakunaq qorinkuwanqa.

12-18 SETIEMBRE

BIBLIAPÍ QORI JINA YACHACHIKUYKUNA | 1 REYES 11, 12

“Parejaykita allinta ajllay”

w18.07 16 párr. 7

“¿Pikunan Dioswan kashanku?”

⁷ Rey Salomonmanta yachasun. Wayna kashaspaqa Diospa yanapaynintan maskhaq chaymi Diosqa yachayta qoran. Chaymantapas Jerusalén templota jatarichinanpaqmi kamachiran. Chaywanpas Salomonqa Dios contran jatariran (1 Rey. 3:12; 11:1, 2). ¿Imatan ruwanman karan? Chaypaq yuyarisun imatachus Dios reykunapaq kamachiran chayta. Diospa nisqanman jinaqa manan Israelpi reykunaqa askha warmikunayoqchu kananku karan, chhaynapi Diosta mana saqenankupaq (Deut. 17:17). Salomonqa manan chay kamachikuyta kasukuranchu, aswanmi payqa 700 warmikunawan casarakuran; tiyaqmasin warmikunapas 300 karan (1 Rey. 11:3). Chay warmikunamanta wakinqa waj nacionkunamantan karanku, waj dioskunatan adoraqkupas. Diosqa prohibiranmi chay warmikunawan casarakunankuta, chaytapas manan Salomonqa kasukuranchu (Deut. 7:3, 4).

w19.01 15 párr. 6

¿Imaynatan sonqonchista cuidasunman?

⁶ Satanasqa egoistan manataqmi Jehová Diosta kasukunchu, munantaqmi pay jina kananchista. Ichaqa manan obligayta atiwanchischu, chaymi imaymanawan urmachiya munawanchis. Ejemplopaq, paypa munayninman jina kausaq runakunawan juñukunanchistan munan (1 Juan 5:19). Chay runakunawan juñunakuspaqa paykuna jinan piensayta ruwaytapas qallarisanman (1 Cor.

15:33). Chaytan rey Salomonwanpas ruwaran, paymi Jehová Diosta mana serviq askha warmikunawan casarakuran. Jinan chay warmikunaqa pisi-pisimanta Salomonpa sonqonta waqllichiranku (1 Rey. 11:3).

w18.07 17 párr. 9

“¿Pikunan Dioswan kashanku?”

⁹ Diosqa manan jinallatachu qhawaran Salomonpa mana allinkuna ruwasqanta. Biblian nin: “Jinan Israelpa Diosnin Señorqa Salomonpaq phiñakuran, paymanta sonqonpi t'aqarikusqanrayku. Señor Diosqa iskay kutitan rijurisqa, jinaspa kamachisqa: Aman waj dioskunata yupaychankichu, nispa. Salomontaq ichaqa mana kasukuranchu Señor Diospa kamachisqanta”, nispa. Chaypi nisqan jina Diosqa manañan Salomonta munakuranchu, Israel nacionpas iskaymanmi t'aqakapuran. Chaymi Salomonpa mirayninkunapas manaña llapa Israel naciontachu kamachipurán, imaymanakunapin ñak'arirankupas (1 Rey. 11:9-13).

Maskhasun ancha allin yachachikuykunata

w18.06 30, 31

Yaqapaschá Diosqa allinpaq qhawarinman karan

Chay runakunata jujmanta payman kutichimunarpaqmi Rehoboamqa juñuran askha ejercitota. Jehová Diosmi ichaqa profeta Semayawan willachiran: “Ama wayqeykichis Israel runakunawan maqanakuy riychischu, wasiykichista llapaykichis kutipuychis. Suyuq t'aqanakunantaqa noqan unancharani”, nispa (1 Rey. 12:21-24).

Manachá chay reyqa piensaranpaschu chay pasanantaqa. ¿“Noqaqa fierro kiskayoq jasut'iwanñan soq'asaykichis” nishaspachu kunan mana imatapas ruwanman karan? ¿Jinatachu qhawmanman karan chay runakunaq t'aqakunanta? (Tupanachiy 2 Crón. 13:7.) Bibliaq willasqan jina ‘paykunaqa Diospa nisqanta uyarispan, kutipuranku Diospa kamachisqanman jina’.

¿Imatan chaymanta yachasunman? Imataña jujkuna ninkuman chaypas Diostan ñaupaqtaqa

kasukunanchis. Chayta ruwasun chayqa munakuwasunmi Diosqa (Deut. 28:2).

Kaypi yachasqanchis jina Rehoboamqa Diosta kasukuspan mana maqanakuranchu t'aqakuq runakunawan. Aswanmi payqa Judapi wakin llaqtakunata Benjaminpi wakin llaqtakunatawan allin perqasqa llaqtakunaman tukuchiran (2 Crón. 11:5-12). Chaymantapas, payqa allintan kasukusharan Diospa kamachisqankunata. T'aqakuq chunka ayllukunan ichaqa mana. Paykunataqa gobiernaqninku Jeroboanmi idolokuna adorayman tanqasharan. Chaymi wakin Dios sonqo runakunataqa Jerusalenta viajamuqku Rehoboamta apoyaq Diosta adoraq ima (2 Crón. 11:16, 17). Chaywanmi Rehoboampa gobiernonqa aswan allinman tukusharan.

19-25 SETIEMBRE

BIBLIAPI QORI JINA YACHACHIKUYKUNA | 1 REYES 13, 14

“Imachus necesitasqallanchiswan kususqa kasun, k'umuykukuqtaq kasun”

w08 1/8 12 párr. 4

Jehová Diosta tukuy sonqonchiswan servishallasun

⁴ Chaymantataq Jeroboamqa Diospa profetanta nin: “Haku wasiyta risun imallatapas mikhuykamunaykipaq sumaq sonqotapas [otaq regalotapas] qoykamusqayki”, nispa (1 Rey. 13:7). ¿Imatan profeta ruwanan? ¿Rinanchu reypa wasinta, Diospa juciontaña chay reyman willaran chaypas? (Sal. 119:113.) Jeroboamqa qhapaq runan, payqa ancha valorniyoq regalokunatan amigonkunaman qonman. Sichus profeta sonqonpi munapayanman imaymanayoq kayta chayqa, reypa munachisqanqa hatun prueban paypaq kanman. Jehová Diosmi ichaqa profetata kamachiran: “Aman t'antatapas mikhunkichu, unutupas ukyankichu, amallataq risqayki ñannintapaschu kutimunki”, nispa. Chaymi profetaqa Jeroboamman kutichin: “Wasiyqi kuskannintaña qowankiman chaypas manan

qanwanqa riymanchu, manataqmi kay cheqaspiqa t'antatapas mikhusaqchu, unutupas ukyasaqchu”, nispa. Profetaqa wak ñannintan Betelmanta kutipun (1 Rey. 13:8-10). ¿Imaynatan chay profeta ruwasqan yanapawasunman Diosta tukuy sonqowan servinanchispaq? (Rom. 15:4.)

w08 1/8 14 párr. 15

Jehová Diosta tukuy sonqonchiswan servishallasun

¹⁵ ¿Imatawanmi yachasunman Judamanta profetaq huchallikusqanmanta? Proverbios 3:5 nin: “Tukuy sonqoykiwan Señor Diosman hap'ipakuy, amataq qan kikiyqi yuyayniykimanqa k'askakuychu”, nispa. Ñawpaqpi hina Jehová Diospi hap'ipakunamantaqa paypa yuyaykusqallanpin chay profetaqa confiaran. Huchallikusqanraykun wañupuran mana allinpaqtaq Jehová Diospas qhawariran. Chaymantan yachanchis Diosta tukuy sonqowan huch'uyaykukuspa serviyta.

w08 1/8 13 párr. 10

Jehová Diosta tukuy sonqonchiswan servishallasun

¹⁰ Judamanta profetaqa reparananmi karan yuyaq profetaq engañasqanta. Khaynatan tapukunan karan: “¿Imaraykutaq Jehová Diosri huk runamanraq angelninta kachamunman imatapas niwananpaq?”, nispa. Jehová Diosmantapas mañakunmanmi karan yuyaq profetaq nisqan cheqaqchus karan icha manachus chayta yachananpaq. Ichaqa manan chaytachu ruwaran. Aswanpas “Judamanta profetaqa yuyaq profetaq wasinta rispa chaypi mikhurqan ukyarqan” ima. Jehová Diosqa phiñakuranmi chay ruwasqanmanta. Kay profetataqa huk leonmi ñanpi wañuchiran Judaman kutipushaqtin. ¡Diospa profetan kashaspa chhaynapa tukupusqanqa ancha llakikunapaqmi! (1 Rey. 13:19-25.)

Maskhasun ancha allin yachachikuykunata

w10 1/10 21 párr. 5

Diosqa allinkuna ruwasqanchistan qhawarin

1 Reyes 14:13 textoqa Dios imayna kasqanmantan astawan yachachiwanchis, imata ñoqanchispi

qhawarisqanmantawan. Chay texton willan Abías “allinpaq qhawarisqa” kasqanta. Yaqapaschá Jehová Diosqa sonqonta allinta t'aqwispa allin ruwasqanta tarirqan. Bibliamanta yachaq runan Abiasta familianwan tupachispa nirqan: “Payqa rumi-rumi ukhupi sumaq perla hinan karqan”, nispa. Diosqa manan qonqarqanchu millay familia ukhupi tiyashaspapas Abiaspa allin ruwasqanta, chaymi khuyapayaspa p'ampasqa kananpaq kama-chirqan.

26 SETIEMBRE-2 OCTUBRE

BIBLIAPI QORI JINA YACHACHIKUYKUNA | 1 REYES 15, 16

“¿Asá jinachu mana manchakuq kanki?”

w12 15/8 8 párr. 4

“Llank'asqaykichismantaqa kutichipusunkichismi”

Israel llaqta Judá llaqtawan t'aqanakusqankumanta 20 wata qhepallamanmi, Judá nacionqa pantasqa yupaychaypi tarikusharqan. 977 watapaqqa reypa kamachinan palaciopipas Canaán nacionmanta idolokunatan yupaychasharqanku. Biblian ichaqa willan Asa rey Jehová ‘Diospa munayninman hina allinta chaninta ruwasqanta. Wikch'urqanmi wak dioskuna yupaychana altarkunata, moqo patakunapi yupaychana cheqaskunata, hinallataq yupaychana saywa rumikunata p'akirqan, Asera diosaq rikch'aynintapas thunirqanmi’ (2 Cró. 14: 2, 3). Hinaspapas yupaychana wasipi dioskunata yupaychanankupaq ‘qharipura t'inkikuqkunatapas’ wikch'umurqanmi. Ichaqa manan pantasqa yupaychayllatachu tukurqan, “Judá runakunatapas kamachirqanmi ñawpa taytankuq Diosnin Señorta servinankupaq, yachachikuyninkunatapas kama-chikuyninkunatapas hunt'anankupaqwan” (1 Rey. 15:12, 13; 2 Cró. 14:4).

w17.03 17 párr. 7

Jehová Diosta tukuy sonqonchiswan servisun

⁷Noqanchisri, ¿tukuy sonqowanchu Diosta servishanchis? Chayta yachanapaq tapukusun: “Sasaña

kaqtinpas, ¿kasukushanichu Diosta? ¿Kallpachakushanichu Diospa llaqtan ch'uya kananpaq?”, nispa. Kaypi yuyaykusun: ¿Imatan ruwasunman juj familianchis otaq amigonchis Diospa llaqtanmanta qarqosqa kapuqtin? ¿Ima ruwaymanmi sonqonchis tanqawasun? ¿T'aqakapusunchu paymanta? Asá reyqa kallpatan jap'inan karan jatun mamanta reyna kasqanmanta wijch'unanpaq. Noqanchispas pay jinan mana manchakuq kananchis Diospa kama-chikusqanta kasukunapaq.

it-1-S 222 párr. 5

Asá

Mayninpin Asá reyqa mana allinta yuyaykuspa imatapas ruwarqan, ichaqa Dios sonqo runan karqan. Payqa manan jayk'aqpas Jehová Dios contraqa juj idolokunata adorarqanchu. Chaymi Dios sonqo reyunamanta jina paymantapas Bibliapi nin: “Asaqa wañupunan p'unchaykaman tukuy sonqowan Diosta servirqan”, nispa (2 Crón. 15:17). Asá tawa chunka jujniyoq watakuna kamachikusqan tiempo-pin Israelpiqa kamachillarqankutaq Jeroboán, Nadab, Baasá, Elah, Zimrí, Omrí, Tibní, Acab reykuna, Tibní reyqa Omrí contra jatarispan Israelpi jujnin parteta kamachikurqan (1 Rey. 15:9, 25, 33; 16:8, 15, 16, 21, 23, 29). Asaqa wañupusqan qhepamanqa Jehosafat wawanmi rey kapurqan (1 Rey. 15:24).

Maskhasun ancha allin yachachikuykunata

w98-S 15/9 21 párr. 8

¿Cheqaq Diosta jinachu Jehová Diosta qhawarinki?

Jehová Diosmi willachirqan Jericó llaqtata jujmanta jatarichiq runa castigasqa kananta. Leey chaymanta willaq profeciata jinaspa reparay imaynatas junt'akurqan chayta. Josué 6:26 textopin nin: “Chaymantataq Josueqa runakunata jurachirqan: Jericó thunisqata wajmanta sayarichiqqa Señor Diospa ñakasqan kachun. Teqsita sayarichiqtinmi kuraj churin wañunqa, punkukunata churaqtinmi sullk'a churin wañunqa”, nispa. Chay profeciaqa quinientos watakuna qhepamanmi jun-

t'akurqan. Chaymi 1 Reyes 16:34 textopi nin: “Ajabpa tiemponpin Betelmanta Hielqa Jericó llaqtata wajmanta sayarichirqan. Teqsinkunata churaspanmi phiwi churin Abiramta sacrificiopi jaywarqan, punkunkunata churaspataq sullk'a churin Segubta sacrificiopi jaywarqan, chaymi junt'akurqan Nunpa churin Josuewan Señor Diospa willachisqan simi”, nispa. Chay profeciaqa cheqaq Jehová Dios willachisqanraykun junt'akurqan.

3-9 OCTUBRE

BIBLIAPI QORI JINA YACHACHIKUYKUNA | 1 REYES 17, 18

“¿Jayk'aqkaman iskay yuyaypi kankichis?”

w17.03 10 párr. 6

Allin yuyaywan imatapas decidikusun

⁶ Kunanqa Israel runakunamanta yachasun. Paykunapas Diospa prometesqan allpapi tiyashaspan pitachus serviy munasqankuta ajllakunanku karan (**leey Josué 24:15**). Allinta ajllakuqkunana bendicionkunatan chaskinanku karan, mana allinta ajllakuqkunana ichaqa wañuyta tarinanku karan. Chaywanpas juezkunaq umallisqanku tiempopin sapa kutilla mana allinta decidikuqku, jinan Jehová Diosta saqepuspa pantasqa dioskunata servipuranku (Juec. 2:3, 11-23). Profeta Eliaspa tiemponpipas ajllakunankun karan Jehová Diostachus icha Baal diostachus adoray munasqankuta (1 Rey. 18:21). Noqanchispaqqa manapaschá sasachu kanman karan chayta decidiy. Allin yuyayniyoq runaqa yachanmi runakunaq ruwasqan diosta serviy yanqapaq kasqanta. Israel runakunan ichaqa iskayasharanku, chaymi Elías niran: “¿Jayk'aqkaman qankuna iskay yuyaypi kankichis?”, nispa. Jinan Eliasqa paykunata kallpacharan cheqaq Diosta adoranankupaq.

ia 102 párr. 15

Cheqaq yupaychayta mana sarunchachir-qanchu

¹⁵ Chayta uyarispan Baalpa sacerdotenkunaqa astawanraq qaparispanku ‘cuchillowan lanzawan

cuerponkuta q'allakunku yawar phawanankama, paykunaq ruwayninkuman hina'. Ichaqa chay ruwasqankuqa yanqan ‘manan ima rimaypas uyarikunchu. Manan pipas uyarimunchu, manallataq kutichimupaschu’ (1 Rey. 18:28, 29). Baalqa Satanaspas rikhurichisqallanmi karqan, chaywanmi runakunata Jehová Diosmanta karuncharqan. Nawpa tiempopi hinan kunanpas sut'i kashan: Jehová Diosllan aswan allin dueñoqa, yanqa dioskunata serviqqa llakipi penqaypin qhepanqa (**leey Salmo 25:3; 115:4-8**).

ia 104 párr. 18

Cheqaq yupaychayta mana sarunchachir-qanchu

¹⁸ Elías mañakuyta qallariqtinqa yaqapaschá runakunaqa mana uyariq Baal diosta hina Jehová Diostapas qhawarirqanku. Ichaqa Elías mañakuyta tukuqtinmi manaña chhaynatachu yuyaykurqanku, “chay kikin raton Señor Diospa ninanqa uraykamuspa rupharqan rughachina sacrificiota, llant'ata, rumikunatapas, hallp'a ñut'utapas, hinallataq yarqhapi unutas ch'akichirqan” (1 Rey. 18:38). ¡Waqyakusqata kutichisqanqa may hatunchanapaqmi karqan! ¿Imaynatan Israel runakuna chayta qhawarirqanku?

Maskhasun ancha allin yachachikuykunata

ia 100, recuadro

Cheqaq yupaychayta mana sarunchachir-qanchu

¿Hayk'a tiempon mana pararqanchu?

Eliasmi willasqa para mana kananta, chay willasqanmantan ‘kinsa wataña’ pasarqon. Hinan rey Ahabta nirqan pisi tiempollamanta paramunanta (1 Rey. 18:1). Jehová Diosqa parachimurqanmi Eliaspa nisqanman hina. Chaypaschá wakinqa nin ku “manaraq kinsa wata tukupushaqtinmi parayta qallarirqan” nispa. Ichaqa Jesuspas Santiagopas nirqankun: ‘Manan paramurqanchu kinsa wata soqta killa’, nispa. (Luc. 4:25; Sant. 5:17). Chhaynaqa, ¿manachu chay nisqanku tupan Eliaspa nisqanwan?

Manan chhaynachu. Israel llaqtapiqa yaqa soqta killata hinan mana paramuqchu. Eliasqa chay killakuna tukuytañan Ahabman willarqan paraq mana kananta. Chhaynaqa kuskan wata hinañan paraqa mana karqanchu. Chaymi paraq mana kanpaq Eliaspa willasqanmanta paraq kananta willanankamaqa kinsa wata soqta killayoc hinaña karqan. Hinan Carmelo orqopi israelitakuna huñukuqtinkuqa 'kinsa wata soqta killaña' pasarqan.

Paraq mana kananmanta rey Ahabman Eliaspa willasqanqa admirakunapaqmi karqan. Runakunapaqqa Baalmi parata apachimuy chaymi niqku "phuyukunata kamachiq" nispa. Unaytaña para mana kasqanwanqa tapukurqankuchá: "¿Maypin tarikun Baal, imanaqtintaq mana parachimunchuri?", nispa. Chay ídolo yupaychaqkunaqa sinchi p'enqaypichá karqanku Eliaspa ninankama parapas sullapas mana kananmanta yachasqankuwanqa (1 Rey. 17:1).

10-16 OCTUBRE

BIBLIAPÍ QORI JINA YACHACHIKUYKUNA | 1 REYES 19, 20

"Jehová Diosqa allintan yanapasunki"

w19.06 15 párr. 5

Jehová Diospin confiananchis sinchi llakipi tarikuspa

⁵ (Leey 1 Reyes 19:1-4). Jezabelqa Eliastan amenazaran wañuchinanpaq, jinan payqa mancharikuspa Beer-seba ladoman ayqekuran. Llakiq ñit'isqan kasqanraykun wañuytaraq munaran. ¿Imaraykun chhayna sientekuran? "Noqanchis jinalla" pantaq runa kasqanrayku (Sant. 5:17). Sinchi llakisqa sinchi sayk'usqan kasharan. Yaqapaschá khaynata piensaran: "Jehová Diosta adoranankupaq runakunata kallpachasqayqa yanqapaqmá kasqa. Israel runakunaqa kaqlan kashanku, noqallañan Jehová Diostaqa servishani", nispa (1 Rey. 18:3, 4, 13; 19:10, 14). Yaqapaschá tapukushanchis: "¿Imaraykun chhaynata sientekuran?", nispa. Jehová Diosmi ichaqa entienderan imayna sientekusqanta.

ia 118 párr. 13

Jehová Diosmi sonqocharqan

¹³ Eliasqa sach'aq chakinpi tiyaykuspan wañunanpaq mañakurqan, ¿imaynatan Jehová Dios sientekurqan chayta rikuspa? Maytachá khuyapayarqan. Elías puñupuqtinmi Jehová Dios huk angelta kacharqan, paytaq sumaqlata rikch'achispa nin: "Hatariy, mikhuy", nispa. Angeltaq haywarqan q'oñishaq t'antata unutawan, Eliastaq mikhurqan. ¿Agradecekurqanchu chay mikhunamanta? Manachus hina, aswanpas mikhuspa ukyaspan puñupullarqantaq. ¿Llaki phutiypi tarikuspachu mana kallpayoc karqan rimarinanpaq? Imaynaña kaqtinpas, angelqa wakmanta rikch'arichispan Eliasta nirqan: "Hatariy, mikhuy, mana chayqa manan purinaykita usachiwaqchu", nispa, yaqapaschá illarimuyta chayqa pasasharqan (1 Rey. 19:5-7).

ia 120 párr. 21

Jehová Diosmi sonqocharqan

²¹ Bibliaq nisqanman hina, manan ninapichu, wayrapichu, pacha chhaphchiypichu Jehová Diosqa kasharqan. Eliasqa yacharqanmi Jehová Diosqa mana yanqa Baal dios hinachu kasqanta, chay diosta yupaychaqkunaqa suticharqankun "phuyukunata kamachiq" nispa, paykunaqa nirqankun: "Paratan apamun", nispa. Jehová Diosqa tutuka wayramanta, rawrashaq ninamanta, pacha chhaphchiymantapas aswan atiyniyoqmi. Chaychá hanaq pachapas ancha hatun kashaspa mana chaskiyta atinchu (1 Rey. 8:27). ¿Imaynatan tukuy rikusqan Eliasta yanaparqan? Kunanqa Tukuy Atiyniyoq Jehová Dioswan kasqanraykun manaña manchakunñachu. ¡Manan Ahaptapas nitaq Jezabeltapas manchakunñachu! (Leey Salmo 118:6.)

ia 122 párr. 22

Jehová Diosmi sonqocharqan

²² Nina rawray qhepatataq ch'in kapun. Wakmantaq Eliasta llamp'u kunkawan sumaqlata tapuykun: "¿Elías imatan kaypi ruwashanki?", nispa, chay llamp'u kunkata uyarispan Eliasqa wakmanta willa-

kun tukuy llakikuyninkunata. Chay sumaq samp'a kunkan Eliasta sonqochaykurqan, reparachirqan-taq ancha munasqa kasqanta. ¿Imaynatan chayta ruwarqan? Israelpi Baal dios yupaychayta imayna tukuchinanta willaspan. Diospa nisqanqa hunt'akunqapunin chaymi Eliaspa tukuy ruwasqanqa mana yanqapaqchu karqan. Jehová Diosqa Eliastan allinpaq qhawarin, chaymi yapamanta kamachin ima ruwananta, imayna hunt'anantapas (1 Rey. 19:12-17).

Maskhasun ancha allin yachachikuykunata

w97-S 1/11 31 párr. 1

Allin ejemplon kanku

Kay tiempopipas askha hermanonchiskunan tukuy sonqomanta Jehová Diosta servishanku. Wakinqa chajrankuta, allin llank'anankuta saquespa imaraqmi necesitakusqan llaqtakunapi Diosmantallashanku, Betelpipas yanapakushanku. Wakinqa karu nacionkunamanmi astakurqanku juñunakuna wasikunata jatarichiyapi yanapakunankupa. Hermanonchiskunapaq juch'uyaykukuspan yanapakushanku. Paykunap ruwasqankutaqa manan pisipaqchu Jehová Diosqa qhawarin. Jehová Diosqa anchatan valoran tukuy sonqowan serviqninkunata, chaymi imaymanapi paykunata bendicen (Marcos 10:29, 30).

17-23 OCTUBRE

BIBLIAPI QORI JINA YACHACHIKUYKUNA | 1 REYES 21, 22

“Jehová Dios jinan kamachikunanku”

it-2-S 51 párr. 2

Jehová Diospa ejerciton

Jericó llaqta qayllapi kashaspan Josueqa juj angel-ta rikurqan, jinaspa payman asuykuspa tapurqan: “¿Noqayku partemantachu kashanki icha enemigoyku partemantachu?”, nispa. Diospa angelnintap kutichirqan: “Noqaqa Jehová Diospa ejercitonta umalliqmi kani”, nispa (Jos. 5:13-15, *TNM*). Profeta Micayan rey Ajabta rey Jehosafat-tawan nirqan:

“Diostan rikuni janaq pacha trononpi tiyashaq-ta. Paña ladonpi lloqe ladonpi imataq angelkuna llapallanku sayashasqaku”, nispa (1 Rey. 22:19-21). Diospa angelninkunapaq querubinkunapas, serafinkunapas juj angelkunapas allin organizasqan kashanku (Isa. 6:2, 3; Gén. 3:24; Apo. 5:11). Chaymi Jesusqa atirqan “waranqa-waranqa angelkuna” wajakuyta, chhaynapa payta yanapanankupa (Mat. 26:53). Ezequiasmi Jehová Diospa yanapayninta mañakuspa nirqan: “Israelpa Diosnin, ejercitokunata kamachiq Jehová Diosnáy, qanqa querubin angelkuna patapi kaq tronoykipin tiyashanki”, nispa. Chayta nispaqa Jehová Diospa arcanmanta, chay patapi querubinkunamantawanmi rimasharqan. Chayqa Jehová Diospa tronontan representan (Isa. 37:16; tupanachiy 1 Sam. 4:4; 2 Sam. 6:2). Sinchi muchasqa kashaqtinmi Jehová Diosqa Eliseoq kamachinman rikuchirqan orqo patakunapi “nina caballokunata nina carretakunatawan; chay caballokunawan chay carretakunawan sinchi askhapunin kashasqa” (2 Rey. 6:15-17).

w21.02 3 párr. 9

“Criston llapa qhariq umanqa”

⁹ **K'umuykukuq kay.** Jehová Diosqa tukuy yachayniyoqña chaypas k'umuykukuywanmi serviqninkunap imachus nisqankuta uyarin (Gén. 18:23, 24, 32). Mayninpiqa angelninkunatan tapun imatapas ruwananpaq (1 Rey. 22:19-22). Jehová Diosqa maytan serviqninkunata yanapashan allinta imatapas ruwanankupa, ichaqa payqa manan mana ima juchayoq kananchistachu suyan (Sal. 113:6, 7). Chaymi Davidqa juj kutinpi Jehová Diosta niran: “Qanllan yanapaykuwaqniyqa kanki”, nispa (Sal. 27:9; Heb. 13:6). Jehová Diosqa k'umuykukuywanmi Davidta yanaparan allinta imatapas ruwananpaq, chaytan Davidqa allinta yacharan (2 Sam. 22:36).

it-2-S 368 párr. 7

Llullakuy

Jehová Diosqa jinallatan qhawan wakin runakuna llulla willakuykunapi creenankuta, chhaynapa

Jesumanta cheqaq willakuykunata ama creenankupaq (2 Tes. 2:9-12). Chaymi pasarqan Israel llaqtapi rey Ajabwanpas. Paymanqa profetankunan llullakuspa willarqanku Ramot-galaad llaqtata atipananta. Profeta Micayan ichaqa willarqan mana allinpi tarikunankuta, rey Ajabpas wañunanta. Micayaqa rijuriypin rikurqan Jehová Diospa angelninta, chay angelmi Ajabpa “profetakunaq siminman imatachus rimanankuta churarqan, chhaynapa pantasqata rimanankupaq”. Chay angelmi chay profetakunata tanqarqan llullakuspa rimanankupaq, chhaynapa Ajabpa uyariy munasqanta rimanankupaq. Ajabqa manan uyarirqanchu Diospa profetanta, chaymi llulla willakuykunata uyarisqanrayku wañurqan (1 Rey. 22:1-38; 2 Crón. 18).

Maskhasun ancha allin yachachikuykunata

w21.10 3 párrs. 4-6

¿Iman sonqomantapuni pesapakuy?

⁴ Manapuni uyarikuqtinkun Jehová Diosqa Eliaswan willachiran Ajabpa familianpas Jezabelpa familianpas ch'usaqyachisqa kananta. Chayta uyarispan Ajabqa sinchitapuni llakikuran, jinaspan Jehová Diospa ñaupampi juch'uyaykukuran (1 Rey. 21:19-29).

⁵ Juch'uyaykukuranña Jehová Diospa ñaupampi chaypas, manan Ajabqa sonqomantapunichu pesapakuran. Israelmantapas manan pantasqa dioskunataqa chinkachiranchu, nitaqmi Israel runakunatapas yanaparanchu Jehová Diosta yu-paychanankupaq. Chaymantapas imaymana mana allinkunatawanmi ruwaran, chaywanmi yachanchis manapuni sonqomantapunichu pesapakusqanta.

⁶ Ajabmi rey Jehosafat-ta niran paywan kуска Siria suyuwan maqanakunanpaq, chaymi rey Jehosafatqa payta niran ñaupaqta Jehová Diosta tapunankupaq. Ajabmi ichaqa mana munaranchu, chaymi niran: “Ari, kashanmi juj profeta paywan Señor Diosta tapuchinanchispaq. Payqa lmlaq churin Micaismi, ichaqa paytaqa cheqnikinun, manan jayk'aqpas allinkunata willawanchu”, nispá. Chaywanpas profeta Micaistan tapuranku, chay-

pin Micaiasqa willaran Ajab wañuchisqa kananta. Chaywanpas Ajabqa manan juchankunamanta pesapakuranchu, aswanpas chay nisqanmantan profeta Micaista carcelman wisq'achiran (1 Rey. 22:7-9, 23, 27). Carcelmanña profeta Micaista wisq'achiran chaypas Jehová Diospa willachisqanqa junt'akuranmi. Chaymi rey Ajabqa guerrapi maqanakushaspa wañuran (1 Rey. 22:34-38).

24-30 OCTUBRE

BIBLIAPI QORI JINA YACHACHIKUYKUNA | 2 REYES 1, 2

“Eliasqa allintan Eliseota yachachirqan”

w15 15/4 13 párr. 15

¿Imaynatan yachachiwaq iñiq t'aqapi qharikunata?

¹⁵ Eliseoq ruwasqankunan rikuchin umallikunata respetanayki kasqanta, paykunaqa ancha experienciayoqmi kanku. Jericó llaqtapi profetakunata visitasqanku qhepamanmi, Eliaswan Eliseowan Jordán mayuman rirqanku. Chaypin Eliasqa “capanta k'uyurqan, hinaspa chaywan mayuta waqtaykurqan, chaymi unuqa iskay ladoman t'aqakurqan, iskayninkutaq ch'akinta chimpanqanku”. Hinamantaq iskayninku purirqanku, chaypin Eliseoqa Eliaspa llapa nisqanta tukuy yuyay uyarispa umanman churasharqan, payqa manan hatunchakuspachu yachaqman tukurqan. Chaymantataq Eliasta “muyuq wayrapi” Dios hoqaripurqan, chaymi Eliseoqa Jordán mayuman kutimuspa Eliaspa p'achanwan mayuta waqtarqan Jehová Diosmantataq waqyakurqan, hinan mayuqa yapamanta isqayman t'aqarikurqan (2 Rey. 2:8-14).

w15 15/4 14 párr. 16

¿Imaynatan yachachiwaq iñiq t'aqapi qharikunata?

¹⁶ Eliseoq primer milagro ruwasqanqa kaqlan Eliaspa milagro ruwasqanwan karqan. ¿Imatan chaymanta yachasunman? Eliseoqa manan kay hinatachu piensarqan: “Kunanqa autoridadniyoqñataq kani chayqa huk hinamantañataq kay

milagrota ruwasq”, nispachu. Aswanpas Eliaspa ruwasqanta hinan ruwarqan, chaywanmi rikuchirqan yachachiqnin respetasqanta. Chayraykun wakin profetakunapas Eliseopi confiarqanku (2 Rey. 2:15). Eliseoqa Diospa qosqan atiywanmi Eliasmanta aswan askha milagrokunata ruwarqan 60 wata profeta kayninpi. ¿Imatan waynakuna chaykunamanta yachawaqchis?

Maskhasun ancha allin yachachikuykunata

w05-S 1/8 9 párr. 1

2 Reyes libromanta allin yachachikuykuna

2:11. ¿Ima “cielomanmi” Elías “sinchi wayrapi” apasqa karqan? Manan Jehová Dios angelnin-kunawan kуска tiyasqanku cielomanchu apasqa karqan (Deuteronomio 4:19; Salmos 11:4; Mateo 6:9; 18:10). Eliasqa kay jallp'a pachallapin altoman oqarisqa karqan (Salmos 78:26; Mateo 6:26). Chay nina carretaqa kay jallp'a pachanchispin Eliasta juj ladoman aparqan, chay jallp'apin Elíasqa juj tiempo kausarqan. Chaymi Eliasqa watakunaq pasasqan qhepaman Judá rey Jehoramman juj cartata qel-qarqan (2 Crónicas 21:1, 12-15).

31 OCTUBRE-6 NOVIEMBRE

BIBLIAPI QORI JINA YACHACHIKUYKUNA | 2 REYES 3, 4

“Wawaykita oqariy”

w17.12 5 párr. 7

Noqaqa yachanin kausarimpunanta

⁷ Profeta Eliseopas kausarichisqan juj wañusqata. Chayqa pasasqa Sunem llaqtapin. Chay llaqtapin tiyasqa juj sumaq sonqo warmi, sumaqtan Eliseotapas chaskiq. Ichaqa manan wawan kasqachu, qosanpas nishu kuraqñan kasqa. Chaymi Diosqa chay warmiman juj wawata qosqa. Watakunaq pasasqanman jinan ichaqa chay wawa wañupusqa. Jinan chay warmiqa qosanmanta permisota mañakuspa Carmelo orqota risqa Eliseota maskhaq. Chayaspataq willakusqa wawan wañupusqanta. Jinan Eliseoqa Giezita ñauparichimusqa chay wa-

wata kausarichinanpaq, ichaqa manan atisqachu. Chayllamanmi Eliseoqa chay warmiwan kуска chayamusqaku (2 Rey. 4:8-31).

w17.12 5 párr. 8

Noqaqa yachanin kausarimpunanta

⁸ Jinan Eliseoqa chay wawaq kasqanman jaykuspa Diosmanta mañakusqa. Diostaq Eliseoq mañakusqanta uyarispa chay wawata kausarichipusqa. Chay wawaq mamanqa maytachá kusikuran wawanta kausashaqta rikuspa (**leey 2 Reyes 4: 32-37**). Yuyariranchá Anaq mañakusqantapas. Paymi nisqa: “Diosmi [...] wañuy pachaman uraykachiqpas, chaymanta kausarichimuqpas”, nispa (1 Sam. 2:6). Chay wawata kausarichispan Diosqa rikuchiran wañusqakunata kausarichinanpaq atiy-niyog kasqanta.

Maskhasun ancha allin yachachikuykunata

it-2-S 728 párr. 3

Profeta

“Profetakunaq wawankuna”. *Gesenius' Hebrew Grammar* libropi nisqan jina, hebreo rimaypi *ben* nisqaqa “wawan” ninantan nin, *benéh* nisqataq “wawankuna” ninanta nin. Chhaynatan nikullan-mantaq juj t'aqa runakunata, otaq imatapas kуска ruwaqkunata. (Tupanachiy Neh. 3:8 textowan. Chaypin willashan jawinakunata ruwaq runakunamanta, paykunatan jawinakuna ruwaq wawankuna nispa nillaraqankutaq). Chhaynaqa “profetaku-naq wawankuna” nispaqa, juj escuelapi profeta kanankupaq juñunakuq runakutan nirqanku, otaq paykunapura yanapanakuq profetakunata. Chay t'aqa profetakunaqa Betel, Jericó, Guilgal llaqtakunapin tiyarqanku (2 Rey. 2:3, 5; 4:38; tupanachiy 1 Sam. 10:5, 10). Samuelqa juj t'aqa profetakunatan Ramá llaqtapi umallirqan (1 Sam. 19:19, 20). Yaqachus jina Eliseopas juj t'aqa profetakunata umallillarqantaq (2 Rey. 4:38; 6:1-3; tupanachiy 1 Rey. 18:13). Chay profetakunaqa tiyanankupaqmi wasikunata ruwakuqku, chaypaqqa herramientakunatan mañakuqku. Paykunaqa pisillawanmi kausaqku, chaymi mijunankuta jaywarinakuqku,

wasinkupipas juj profetakunata alojaqku. Chay profetakunaqa mayninpiqa sapallankun juj llaqtakunaman riqku Diospa nisqanta willamunankupaq (1 Rey. 20:35-42; 2 Rey. 4:1, 2, 39; 6:1-7; 9:1, 2.)